

Pilot doorontwikkeling pleegzorg: naar meer continuïteit voor kinderen in pleegzorg

Tussentijdse evaluatie gezamenlijk project Enver, Timon en Horizon (23 december 2020)

Aanleiding project

We hebben als zorgaanbieders de ambitie dat kinderen zo thuis mogelijk opgroeien! Liefst thuis, en als dat niet lukt op een veilige, stabiele plek in een ander gezin. Voor kinderen die opgroeien in een pleeggezin is het cruciaal dat zij op een stabiele plek wonen waar zij zich thuis voelen en zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen. Er zijn helaas nog te veel overplaatsingen van kinderen in pleegzorg. 20% tot 40% van de kinderen maakt in zijn of haar verblijf in de pleegzorg een overplaatsing mee. Deze discontinuïteit is schadelijk voor hun ontwikkeling (De Baat, Van den Bergh & de Lange, 2015).

Kinderen in pleegzorg hebben vaak veel meegemaakt en kunnen als gevolg daarvan heel ingewikkeld gedrag vertonen. Er wordt dan ook een groot beroep gedaan op pleegouders. In sommige gevallen is 'alleen' een ander thuis niet voldoende, en is aanvullende ondersteuning aan het kind en aan het pleeggezin nodig om te zorgen dat zij het gaan redden met elkaar. In deze pilot versterken we voor pleeggezinnen de randvoorwaarden om de plaatsing te laten slagen door op maat extra ondersteuning in te zetten, om te zorgen dat de draagkracht en draaglast van het pleeggezin weer in evenwicht is. Het belangrijkste doel daarbij is continuïteit voor het kind in het pleeggezin en het voorkomen van breakdown en overplaatsingen. Dit is ontzettend belangrijk voor de ontwikkeling van het kind, en er worden tegelijkertijd kosten bespaard doordat nieuwe en (soms) dure plaatsingen worden voorkomen. De pilot moet opleveren welke ondersteuning in welke situaties helpt om een overplaatsing te voorkomen. Deze opbrengst wordt gedeeld met de andere zorgaanbieders.

Doelstelling

De doelstelling is dan ook als volgt:

- Bij een dreigende overplaatsing de draagkracht en draaglast van een pleeggezin weer in evenwicht brengen door de inzet van extra ondersteuning op maat.
- Hiermee het aantal ongewenste overplaatsingen van kinderen in pleegzorg verminderen met 25 tot 40%.
- Evalueren welke inzet in welke situatie leidt tot een verbetering in het pleeggezin, om daaruit lessen te trekken voor de toekomst.

Korte omschrijving aanpak project

In de praktijk heet het project 'Pleegzorg Maatwerk'. De extra ondersteuning is bedoeld voor passende (en soms out of the box) ondersteuning aan pleegkinderen/pleeggezinnen waar een breakdown dreigt. Het betreft alleen pleegzorgplaatsingen die door de GRJR worden gefinancierd.

Op het moment dat een pleegzorgbegeleider in gesprek met kind en pleegouder constateert dat er extra ondersteuning nodig is, gaat hij of zij eerst in gesprek met de gedragswetenschapper voor een inhoudelijke toets wat passende ondersteuning is. Vervolgens moet hij of zij eerst advies vragen aan de aanmeldcoördinator over de financieringsmogelijkheden van deze extra ondersteuning. Alleen als financiering niet op een andere manier mogelijk is, is een aanvraag bij Pleegzorg Maatwerk mogelijk. Er is een aanvraagformulier dat door de pleegzorgbegeleider moet worden ingevuld en ingediend. De pleegzorgbegeleider krijgt binnen 5 werkdagen reactie op zijn/haar aanvraag.

We hebben een projectteam geformeerd van een projectleider en twee secretariële medewerkers die alle aanvragen behandelen en verwerken. Aan het team zijn ook twee onderzoekers gekoppeld, die de resultaten van de ingezette ondersteuning evalueren door middel van interviews met

pleegouders en pleegzorgbegeleiders na afloop van de ingezette hulp. Inmiddels zijn de eerste trajecten voor pleegkinderen/pleeggezinnen afgerond en is het onderzoek dan ook gestart. Het onderzoek moet ons inzicht gaan geven met welke inzet in welke situaties dit leidt tot verbetering in het pleeggezin. Naast het projectteam, is er ook een stuurgroep gevormd, die toezicht houdt op de uitvoering van het project. In de stuurgroep zijn de zorgaanbieders en de GRJR vertegenwoordigd. De looptijd was oorspronkelijk van 1 januari t/m 31 december 2020 en is (budgetneutraal) verlengd tot 30 juni 2021.

Inzet Pleegzorg Maatwerk

Cijfers

In de projectaanvraag hadden we beoogd om 45 tot 50 pleeggezinnen extra ondersteuning te geven voor in totaal € 311.300,-. We hadden rekening gehouden met een gemiddeld tarief van € 6.226,- per traject. Tot en met 23 december 2020 zijn er 66 aanvragen voor Pleegzorg Maatwerk gehonoreerd (Enver 58; Timon 5; Horizon 3). De kosten voor deze trajecten zijn in totaal: € 267.299,10. Het gemiddelde per traject is € 4.000,00. We hebben vanuit de subsidie dus meer pleeggezinnen kunnen ondersteunen dan beoogd, omdat het gemiddelde bedrag per traject lager lag. Op 23 december was er van het budget nog € 44.000,00 beschikbaar tot 1 juli 2021 (€ 30.000,00 voor Enver; € 5.000,00 voor Timon en € 9.000,00 voor Horizon). Inmiddels (11 januari 2021) is het budget voor Enver op en kunnen we nieuwe aanvragen voor Pleegzorg Maatwerk voor pleeggezinnen van Enver helaas niet meer honoreren. We merken direct dat dit tot ingewikkelde situaties leidt van pleeggezinnen die iets extra's nodig hebben om het vol te houden, maar waarin de bestaande financieringsmogelijkheden niet voorzien.

Type aanvragen

De ondersteuning vanuit Pleegzorg Maatwerk is als volgt in te delen:

- 12 x inzet therapeut / coach voor het kind
- 11 x ambulante begeleiding thuis
- 8 x huishoudelijke hulp
- 7 x kinderdagverblijf of BSO
- 6 x particuliere oppas aan huis
- 6 x taxivergoeding
- 6 x huiswerkbegeleiding
- 5 x ontspanning ter ontlasting van het gezin.
- 3 x weekendverblijf elders kind
- 2 x verbouwing (verruiming woning om kind een eigen plek te geven)
- 1 x training om bewustzijn van pleegouders te vergroten

De meeste aanvragen zijn gericht op ontlasting van het pleeggezin. Dit soort zorg wordt elders niet vergoed. Het geeft de gezinnen lucht, de gezinnen voelen zich gehoord en gezien en er ontstaat ruimte voor ontspanning en afstand van hetgeen speelt. Om een indruk te krijgen welke ondersteuning waarom nodig is in pleeggezinnen, hebben we in de bijlage 3 voorbeelden van aanvragen toegevoegd.

Waarom Maatwerk en niet een ander potje?

Van sommige typen aanvragen zou je misschien verwachten dat ze op een andere manier gefinancierd kunnen worden. In de praktijk blijkt dit helaas niet het geval! Gedurende het project

hebben we dit ook meermaals besproken met een vertegenwoordiging van de GRJR en afgesproken door te gaan op de ingeslagen weg. Een korte uitleg per categorie:

- Daar waar kinderen therapie nodig hadden, was er acute hulp nodig. Dit was niet beschikbaar bij de gecontracteerde aanbieders, vanwege te lange wachtlijsten.
- Kinderdagverblijf of BSO was soms nodig om pleegouders te ontlasten en het vol te houden. Andere financiering bleek in deze gevallen niet mogelijk.
- Als een kind verhuist naar een pleeggezin en er is taxivervoer nodig om naar de oude school te kunnen blijven gaan, levert dit geregeld problemen op als er een verschil is in woonplaats en woonplaatsbeginsel. De regelingen voorzien hierin niet. Het is voor pleegouders vaak onmogelijk om het kind op te halen of van school naar BSO te brengen.
- Huiswerkbegeleiding is een gevolg van de eerste lockdown. Online leren gaf ontzettend veel spanning in een aantal gezinnen en door de lockdown werd ook duidelijk dat voor een aantal kinderen erg moeilijk is om überhaupt alleen schoolwerk te doen.
- Ontspanning is een paar keer toegekend omdat duidelijk was dat gezinnen dit snel nodig hadden om even uit de situatie te zijn. In dit geval is het vooral belangrijk dat dit snel mogelijk was en dat het gezin zich vooral gesteund, erkend, gehoord en gezien voelt. Ze hoeven het niet alleen te doen en er wordt met ze meegedacht. En even een weekend eruit en samen met je pleegkinderen buiten zijn, heeft geholpen om weer harmonie te creëren. In al deze gevallen was er financieel geen ruimte binnen de gezinnen.
- Wat betreft de verbouwingen: in deze situaties is er een extra kind bijgeplaatst. Er is wel ruimte in het hart maar niet in het huis. Door de verbouwing krijgt het kind een eigen plek en komt er letterlijk en figuurlijk ruimte.

Resultaten Pleegzorg Maatwerk

Ieder traject dat vanuit Pleegzorg Maatwerk wordt ingezet, wordt geëvalueerd met de pleegouders en de pleegzorgbegeleider. Er zijn pas een aantal trajecten afgerond, dus het onderzoek loopt nog. Op basis van reacties van pleegouders en pleegzorgbegeleiders maken we wel op dat het ontzettend fijn is dat er snel passende ondersteuning beschikbaar is. We horen terug dat dit verlichting geeft! Voor deze tussentijdse evaluatie hebben we aan de betrokken pleegzorgbegeleiders gevraagd of het kind op dit moment nog in het pleeggezin woont. Het doel is immers het voorkomen van een dreigende breakdown. Inmiddels hebben we informatie ontvangen over 27 van de 66 trajecten. 23 kinderen voor wie Pleegzorg Maatwerk is ingezet, wonen nog in hun pleeggezin (85%). Vooralsnog is het daar dus gelukt om een breakdown te voorkomen. Bij 4 kinderen is het helaas niet gelukt, zij hebben alsnog hun pleeggezin moeten verlaten (15%). Hoewel het slechts eerste resultaten zijn, zijn het hoopvolle cijfers! We hopen dat deze in het onderzoek bevestigd zullen worden en dat we daarin ook meer inzicht krijgen wat wanneer heeft gewerkt voor kinderen en gezinnen. We zullen begin 2021 ook de breakdowncijfers van de 3 organisaties in kaart gaan brengen en vergelijken met vorig jaar om te zien of de breakdowns in zijn totaliteit zijn afgenomen.

Bijlage: voorbeelden van aanvragen voor Pleegzorg Maatwerk

Met het verlengen van de looptijd van Pleegzorg Maatwerk, hebben sommige pleegzorgbegeleiders een verlenging van een Maatwerk traject aangevraagd. Onderstaande voorbeelden geven een indruk waarom Maatwerk werd aangevraagd en wat het tot nu toe heeft opgeleverd.

Aanvraag voor verlenging van hulp voor peuter J. door pleegzorgbegeleider

Binnen het pleeggezin wonen 3 andere pleegkinderen, die ook de nodige zorgen vragen. J. (voor wie het maatwerk aan wordt gevraagd) is een 2 jarige drukke, ondernemende peuter. Echter door zijn belaste voorgeschiedenis vraagt hij zeer intensieve verzorging en begeleiding. J. heeft een sonde in zijn neus omdat hij nauwelijks eigen inname van voeding of drinken heeft. Pleegmoeder moet hem daarom handmatig een aantal keer per dag sondevoeding inbrengen via het slangetje. De hele dagplanning staat hiernaar. Echter blijft het hier vaak niet bij. De sonde brengt regelmatig ook andere narigheden met zich mee. Zo moet J. nog regelmatig overgeven nadat hij zijn hoeveelheid sondevoeding toegediend heeft gekregen. Hiervoor hebben ouders ook geregeld afspraken met de diëtiste en kinderarts en wegen zij om de week het gewicht van J. Recent zijn er ook intakegesprekken geweest met het Seys-centrum en EET Rotterdam waarin duidelijk is geworden dat J. (door zijn voorgeschiedenis) niet uit zichzelf zal gaan eten. Hiervoor is nu ingeschat dat daar ambulante hulp voor nodig gaat zijn vanuit EET. Ook dit zal de nodige inspanning en belasting van pleegouders vragen. Dit alles doen zij met liefde. Echter merken zij ook dat ze weinig tijd overhouden voor andere dingen. De tijd dat J. nu bij kennissen is (waarmee het maatwerk contract is), helpt het pleeggezin te ontlasten en even op te laden. Ook merken zij dat J. zelf geniet van de tijd bij het andere gezin. 's Ochtends voor hij gaat noemt hij al enthousiast hun naam, en ook het gezin betekent graag iets voor dit pleeggezin. Al met al, draagt het maatwerk er aan bij de draagkracht te vergroten van het pleeggezin en vermindert het de draaglast aanzienlijk en hiermee de kansen op breakdown.

Aanvraag voor verlenging van hulp voor K. door pleegzorgbegeleider

Gebleken is dat het voor zowel K., pleegzusje F. en de pleegouders goed heeft gewerkt (en nog goed werkt) om externe hulp in te schakelen. Ten eerste voor pleegouders: de draaglast / draagkracht is weer beter in verhouding en balans bij zowel pleegvader als bij pleegmoeder. Zeker pleegvader heeft even wat meer rust en tijd voor zichzelf nodig. De extra hulp die het gezin vanuit maatwerk nu krijgt betaald zich in positieve zin uit. Pleegouders hebben meer rust in hun hoofd en lijf waardoor er minder stress wordt ervaren. Ze kunnen meer en beter van de kinderen en alles eromheen genieten. De verzorging en opvoeding ligt al vanaf het begin van de eerste plaatsing bij vooral pleegmoeder. Ondanks dat pleegvader bijna tegen een burn-out aanliep, bleef pleegmoeder door bikkelen. Samen met pleegvader kan zij nu momenten kiezen om even samen te zijn en niet direct met de kinderen bezig hoeft te zijn. Zij hebben dit beiden nodig om zich ook weer goed op te kunnen laden. Op de momenten dat K. bij de oppas is of als K. met haar weg is, kunnen pleegouders ook extra aandacht aan F. geven. Voor zowel F. als voor pleegouders zijn dit extra waardevolle momenten. De kinderen reageren vanaf het begin goed op de extra momenten dat zij 'geconfronteerd' werden met hun oppassers. Omdat de band van de kinderen met de beide dames vanaf het begin goed is en de oppassers weten hoe ze de kinderen moeten benaderen, verzorgen en behandelen zijn er geen vervelende momenten geweest. Sterker; als K. een bepaalde negatieve bui had werd er juist naar de oppas gebeld met de vraag even te komen. Met de aanwezigheid van haar werd K. rustiger en ging hij ook weer beter luisteren naar pleegouders. Pleegouders zien dit gelukkig niet als falen van henzelf, maar meer dat het fijn is als er op zo'n moment extra hulp voorhanden is.

Aanvraag voor verlenging van hulp voor S door pleegzorgbegeleider

Gebleken is dat het voor voornamelijk S. en pleegmoeder goed heeft gewerkt (en nog goed werkt) om S. een aantal momenten op de BSO te laten zijn. Ten eerste voor S.: S. gaat niet naar school zodat hij ook niet in contact komt met leeftijdsgenootjes en hierdoor zeer weinig sociale contacten heeft buiten het pleeggezin. Al heeft hij het zeer goed in het pleeggezin, hij leeft toch enigszins op een eiland met steeds dezelfde gezichten. De (school)tijden dat S. thuis is krijgt hij les van pleegmoeder. Cognitief is S. niet heel sterk en ook zijn concentratie is niet zoals gewenst is. Als hij dan ook geen zicht heeft op een andere invulling van zijn tijd op ook nog een andere plek wordt dit niet beter. Hij heeft dus amper zicht op een andere invulling van zijn tijd. Nu met een aantal uren per week naar de BSO geeft hem enig gevoel van vrijheid en zit hij door een andere invulling van zijn tijd ook beter in zijn vel. Hij kijkt echt uit naar de uurtjes op de BSO en hij doet het daar ook gewoon goed. Helaas is uitbreiding van de uren niet mogelijk omdat ze vol zitten, anders hadden we zeker geprobeerd dit voor elkaar te krijgen. Een bijkomende reden dat S. het daar goed doet en naar zijn zin heeft is dat pleegvader als locatiemanager bij diezelfde BSO werkt. Voor pleegmoeder is het zwaar geweest de afgelopen maanden met S. thuis. Doordat S. moeite heeft met zowel rekenen als taal (het huiswerk) is er van pleegmoeder veel geduld en rust nodig om S. cognitief toch enigszins vooruit te laten gaan. Op een gegeven moment is de energie bij pleegmoeder ook op. Behalve de zorg voor een crisisbaby die ook in het gezin verblijft, gaat zeer veel tijd op aan S. Dit vindt zij zeker niet erg, maar het kost veel. De momenten dat S. dan bij de BSO is geeft pleegmoeder momenten van rust. Zowel lichamelijk als geestelijk is er dan kort de tijd om zich weer op te laden. Pleegmoeder is een sterke vrouw en al veel gewend binnen pleegzorg, maar de draaglast / draagkracht kwam enigszins in de knel. Dit is nog niet in evenwicht omdat S. nog steeds erg veel thuis is. Het feit dat er druk wordt gezocht naar een juiste vervolgplek geeft hierin wel meer rust.